

спостерігається зміна країн, які стали туристоутворюючими для України і розширилася географія країн, з яких приїжджали, що загалом позитивно позначається на іміджі країни та підкреслює роль міжнародних туристичних потоків для включення України в глобалістичні процеси. Можна вважати також цікавим сигналом зростання потоку туристів з країн ЄС, що варто оцінювати як пошук нового цікавого ринку для країн цього субрегіону. Інші туристичні регіони досить повільно формують довіру до України шляхом зростання кількості туристичних прибуттів але позитивна тенденція все ж спостерігається.

Список використаних джерел

1. Король О. Міжнародні туристичні потоки: суспільно-географічні аспекти формування та геопросторовий розподіл: монографія / О.Д. Король. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2018. 512 с.
2. Кузишин А. В. Основні показники розвитку туризму в країнах Європейського туристичного регіону на початку XXI століття Актуальні проблеми країнознавчої науки: матеріали V Міжнародна наук.-практ. Інтернет конференція, 2017., С. 48-52. URL: <https://internationalconference2014.wordpress.com/2017/05/11>. (Дата звернення до ресурсу – жовтень 2020).
3. Кузишин А.В., Мариняк Я.О. Оцінка туристичної привабливості Західноукраїнських областей в світлі міжнародних туристичних прибуттів. Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць. Вип. 519-520: Географія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. С. 141-145.
4. Кузишин А.В. Оцінка туристичної привабливості регіонів України для іноземного туризму. Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. Тернопіль, 2009. № 2. С. 76-79.
5. Снігур, К.В. Динаміка чисельності міжнародних туристичних прибуттів до країн Європи/ «Ефективна економіка», 2019. №.10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7233> (Дата звернення до ресурсу – листопад 2020).
6. Погода Н.В., Розметова О.Г., 2018: Сучасний стан туристичного ринку України: оцінка та перспективи розвитку / «Ефективна економіка», 2018, № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6608> (Дата звернення до ресурсу – листопад 2020).
7. Kuzyshyn A. Assessment of tourism flows within the territory of Ukraine from the point of view of sustainable tourism development. Tourism of the XXI century: Global challenges and civilization values : II International scientific and practical conference (Kyiv, June 01, 2020). – Kyiv: KNUTE P. 578-589.

Студенна Ю.

магістрантка II курсу

спеціальності 014 Середня освіта (Географія).

Науковий керівник – доц. Заблоцький Б. В.

СИСТЕМА ОСВІТИ БЕРЕЖАНСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність дослідження. Світовий досвід останніх років дещо змінив уявлення про можливі шляхи розвитку людства. Якщо раніше вважалося, що провідна роль в економічному розвитку держав належить

природним ресурсам, то тепер пріоритетним є інтелектуальний потенціал нації.

Освіта – це одна із основних сходинок сучасності, яка є визначальним чинником соціально-економічного поступу суспільства. Кожна країна світу, відповідно до свого історичного розвитку, національних традицій, природніх та економічних умов, перспектив формує свою систему освіти.

Система освіти є сукупністю закладів, підприємств, організацій, установ та органів управління, що здійснюють розподіл, виробництво, збереження та організацію споживання товарів і послуг освітнього призначення з метою забезпечення відповідних потреб населення [3].

Теоретичні аспекти, сутність та структуру системи освіти розкрито в працях таких вчених, як: О. Ельбрехт, М. Будянський, О. Коновець, І. Добрянський, В. Ледньов, І. Колесникова, М. Євтух, І. Волощук, Ю. Єлісовенко, А. Кмець, Г. Козлакова, Ю. Терещенко, З. Курлянд, Р. Хмелюк, А. Семенова та ін. Проте, для оптимізації системи освіти окремих регіонів потрібні подальші детальні дослідження.

Мета статті – здійснити аналіз сучасного стану, виявити основні недоліки та запропонувати окремі напрямки удосконалення системи освіти Бережанського району Тернопільської області.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до комплексу природно-географічних, економіко-географічних та соціально-демографічних передумов на території Бережанського району сформувалася система освіти у компонентній структурі, якої основними елементами стали: дошкільні навчальні заклади (ДНЗ), загальноосвітні школи (ЗОШ) та заклади вищої освіти (ЗВО).

У районі функціонують 9 дошкільних навчальних закладів (ДНЗ), та 16 навчально-виховних комплексів (НВК), які поєднують ДНЗ та ЗНЗ.

У м. Бережани знаходиться 4 ДНЗ: «Сонечко», «Золотий ключик», «Ромашка» та «Росинка». Загалом в них функціонує 30 груп і виховується 497 дітей. Працює у ДНЗ міста 195 працівників (у тому числі вихователів).

У селах Бережанського району налічується 5 ДЗН, це «Росинка» у с. Рай, «Дзвіночок» у с. Шибалин, «Барвінок» у с. Куряни, «Дзвіночок» у с. Жуків та «Пізнайко» у с. Нараїв. У цих ДЗН виховується 85 дітей, у 6 групах. Працюють у закладах 32 працівники.

Навчально-виховні комплекси «ЗНЗ I-II та I-III» ДНЗ знаходяться у сільських місцевостях, це с. Вербів, с. Біще, с. Божиків, с. Жонівка, с. Куропатники, с. Мечищів, с. Посухів, с. Надрічне, с. Підвисоке, с. Потутори, с. Рекшин, с. Рогачин, с. Слов'ятин, с. Урмань. Загалом у даних закладах виховується 187 дітей у 12 групах та працює

54 працівники [4].

Загалом, станом на 2019 р. у дошкільних навчальних закладах району функціонує 48 груп, виховується 769 дітей та працює 287 працівників.

У районі функціонують 45 *загальноосвітніх навчальних закладів* (ЗНЗ). У м. Бережани працює 3 загально-освітні школи (ЗОШ) I-III ступенів та одна гімназія ім. Б. Лепкого. У школах міста у 83 класах навчається 1853 учні, з них 15 учнів навчаються у інклюзивних класах. Педагогічний колектив шкіл налічує 216 вчителів. У школах міста також навчаються діти із сусідніх сіл: Рай, Лісники, Посухів, Жонівка.

Також у місті знаходиться комунальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів з поглибленим вивченням трудового навчання. В даний час у школі навчається 144 дитини, а з ними працює 43 вчителі і вихователі.

У районі функціонує 20 сільських ЗОШ. З них: 2 школи I ступеня (Волицька загальноосвітня школа I ступеня та Гиновицька ЗОШ I ступеня), у яких навчається 37 учнів у 10 класах, а педагогічні колективи формують 13 вчителів; 8 шкіл I-II ступенів: (Лапшинський НВК, Бішівський НВК, Божиківський НВК, Вербівський НВК, Надріччянський НВК, Підвисоцький НВК, Урманський НВК, Шибалинська ЗОШ, у даних школах освіти здобуває 448 учнів у 72 класах, та працює 159 вчителів; 10 шкіл I-III ступенів (Слов'ятинський НВК, Рогачинський НВК, Рекшинський НВК, Потурторський НВК, Нарайівська ЗОШ, Мечишівський НВК, Курянівська ЗОШ, Куропатницький НВК, Жуківська ЗОШ, Жовнівська філія Потурторського НВК, тут навчається 861 учень у 96 класах, вчительський склад формують 261 фахівець. Також у сільських школах є інклюзивні класи у яких навчається 7 учнів [4].

Загалом, станом на 2019 р., у школах району навчається 3199 учнів, з них 22 учні – у інклюзивних класах. Навчальний процес забезпечує 649 педагогів. Загалом, у районі шкільна освіта знаходиться на високому рівні. Учні шкіл беруть участь у районних та обласних олімпіадах та конкурсах, де займають призові місця.

У Бережанському районі діти шкільного віку мають можливість відвідувати і *позашкільні навчальні заклади*: будинок творчості школярів, станцію юних техніків, еколого-натуралістичний центр, дитячо-юнацьку спортивну школу, школу мистецтв. Позашкільні навчальні заклади знаходяться лише у місті Бережани.

Будинок творчості школярів (БТШ) – це унікальний центр дитячої та юнацької творчості, навчально-виховна і туристично-пошукова база для дітей, школярів та молоді району, культурно-мистецький центр змагань,

зустрічей, розваг і дозвілля. У БТШ працює п'ять творчих відділів: театральньо-драматичний; музично-хореографічний; образотворчий; туристично-краєзнавчий; інформаційно-ігровий. У 44 гуртках та інших творчих об'єднаннях займається близько 630 дітей.

Станція юних техніків (СЮТ) поєднує такі профілі гуртків: початково-технічний (початкове технічне моделювання, виготовлення іграшок-сувенірів), спортивно-технічний (мотоциклетний, оператори колективної радіостанції, автомоделювання, історико-технічне стендове моделювання), художньо-технічний (бісероплетіння, паперопластика, технічний дизайн, фотогурток), студія образотворчого мистецтва, предметно-технічний (юні винахідники), національно-патріотичний (гурток національно-патріотичного виховання «Миротворець»), краєзнавчий, у яких навчається 510 учнів.

Центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді (ЦЕНТУМ). На сьогоднішній день у центрі діють 23 гуртки: юних садівників, екологів, краєзнавців, рослинників, знавців лікарських рослин та ін., у яких займається 415 учнів.

Дитячо-юнацька спортивна школа (ДЮСШ) у своїй структурі має відділення: волейболу, легкої атлетики, настільного тенісу, боксу, футболу, веслування на байдарках і каное, у яких навчається 216 учнів [4].

Бережанська школа мистецтв ім. М. Бездільного поєднує функціональні відділи: фортепіано, оркестру, струнно-смичкових, духових, народних інструментів, музично-теоретичних дисциплін, вокально-хорових, клас хореографії. При школі діють художні колективи: народний аматорський жіночий камерний хор викладачів, дитячий зразковий хоровий «Сонечко», народний аматорський жіночий ансамбль, жіноче вокальне тріо та дует, інструментальний ансамбль, учнівські оркестр народних інструментів та оркестр духових інструментів. Станом на 2019 р. в школі працює 44 вчителі та навчається 305 учнів [1].

В районі функціонує єдиний *вищий навчальний заклад* – Бережанський агротехнічний інститут. У інституті відбувається підготовка студентів на 3 факультетах: Економіки і природокористування, Енергетики та електротехніки, Агротехнічний факультет.

На факультеті «Економіки і природокористування» здійснюється підготовка таких фахівців за денною та заочною формами навчання: освітні ступені (ОС) «Бакалавр» зі спеціальностей: 051 «Економіка»; 071 «Облік і оподаткування»; 073 «Менеджмент»; 101 «Екологія». ОС «Магістр» зі спеціальностей: 051 «Економіка»; 071 «Облік і оподаткування». На факультеті функціонує 4 кафедри: економіки і

підприємства; обліку і аудиту; гуманітарних дисциплін; екології, охорони навколишнього середовища.

Факультет «Енергетики та електротехніки» здійснює підготовку фахівців за ОС: «Бакалавр» за спеціальностями: 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка», 015.07 Професійна освіта «електротехніка та електромеханіка»; «Магістр» за спеціальністю: 141 «Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка»; на факультеті функціонує 3 кафедри: енергетики і автоматики; електротехнологій та експлуатації енергообладнання; інформаційних технологій та вищої математики.

Агротехнічний факультет здійснює підготовку фахівців за ОС: «Бакалавр» із спеціальностей: 133 «Галузеве машинобудування», 206 «Садово-паркове господарство», 208 «Агроінженерія»; «Магістр» із спеціальностей: 208 «Агроінженерія». На факультеті функціонує 4 кафедри: енергетичних машин та технічного сервісу АПК; загальноінженерної підготовки; лісового і садово-паркового господарства; машиновикористання та технологій в сільському господарстві.

Загалом, у Бережанському агротехнічному інституті навчається близько 3 тис. студентів денної та заочної форм навчання. Працюють 197 викладачів, із них 4 доктори і 59 кандидати наук. Функціонують 11 кафедр, відділ гуманістичної освіти та виховання, центри науково-видавничих і комп'ютерно-інформаційних технологій [3]. У 2019 році інститутом підготовлено: 655 спеціалістів з вищою освітою, 879 бакалаврів, 101 молодший спеціаліст.

В умовах трансформації система освіти Бережанського району має ряд проблем. Основними з них є: застаріла матеріальна база навчальних закладів; недостатня кількість обладнання та засобів навчання; мале фінансування навчальних закладів; низький рівень зарплати працівників освіти, що негативно відбивається на якості освіти та не дозволяє підтримувати на належному рівні кваліфікацію вчителів.

Таким чином, система освіти Бережанського району потребує вдосконалення. Загальний напрям модернізації повинен передбачати досягнення такого її стану, який відповідатиме освітнім потребам мешканців району. Відділом освіти Бережанської райдержадміністрації розроблено районний план заходів, спрямованих на забезпечення кожній дитині гідних умов для повноцінного і всебічного творчого та культурно-освітнього розвитку, уваги та підтримки від органів місцевої влади та самоврядування, педагогічних колективів. Основними передбаченими заходами є: капітальні ремонти шкільних приміщень; належне матеріально-технічне забезпечення навчальних закладів

засобами, які залучаються до навчально-виховного процесу та проведення науково-дослідної роботи (навчально-методичні посібники, наочні матеріали, меблі та обладнання, мультимедійна, комп'ютерна та оргтехніка тощо); забезпечення доступу суб'єктів навчання до глобальних інформаційних мереж; налагодження транспортного зв'язку між міськими та сільськими школами; розроблення програми для переходу старшої школи на профільне навчання із закріпленням певної спеціалізації шкіл.

Крім зазначених заходів ми пропонуємо такі напрями удосконалення структури та територіальної організації системи освіти району: оптимізація компонентної та територіальної структури навчальних закладів до сформованих об'єднаних територіальних громад: відкриття чи відновлення роботи ДНЗ у населених пунктах смт. Лісники та с. Посухів; закриття окремих малокомплектних ЗОШ (Гиновицької, Жовнівської, Потуторської, Підвисоцької, Волицької, Урманської). Також варто розробити комплексну регіональну програму зі створення освітніх куцїв для організації підвозу дітей та вчителів з населених пунктів, де відсутні ДНЗ до їх центрів.

Висновки. Загалом, освіта Бережанського району, в цілому забезпечує потреби населення в навчанні й вихованні. Проте, в умовах адміністративної реформи, реформи децентралізації виникають нові проблеми функціонування системи освіти, які потрібно усувати. Основним напрямком її корекції є отримання практичних результатів, щодо розширення доступності, зростання ефективності, підвищення якості освіти на всіх рівнях. Саме тому, розбудова сучасної освітньої галузі, має передбачати забезпечення створення оптимальних умов для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її складових; спонукати до розвитку навчальних закладів всіх типів та форм власності, різних форм та засобів отримання освіти, що задовільнять громадян якісними освітніми послугами, забезпечують свободу вибору фаху.

Виконання даних заходів забезпечуватиме поступову інтеграцію освіти в європейську систему, що дасть змогу зробити успішну економічно розвинуту державу у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Бережанська районна державна адміністрація URL: <http://www.oda.te.gov.ua/berezhanska>.
2. Дані відділу статистики: Заклади освіти Бережанського району Тернопільської області, 2016-2019 рр. Відділ статистики Бережанської РДА, 2019. 22с.
3. Литвин В. М. Науково-освітній потенціал нації: погляд у XXI століття. Книга 2. Освіта і наука: творчий потенціал державо- і культуротворення. Київ : Навч. книга, 2004. 672 с.
4. Україна: інформаційна система управління освітою URL: <https://te.isuo.org/authorities/view/id/2269>.